

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
ÜZENETE ÉRKEZETT

AKINEK NEM INGE

♦ Bocs, de kit érdekel egy dán költő inge-gatyája? Ha még királyfi lenne... Akinek nem inge, ne vegye magára. Ha van az ingben költő, ha nincs. Ráadásul ez már csak a költő eltűnt inge. Volt inge. Kit érdekel a költő anyjának tyúkja? A költő pohár bora? Szerelme, forró kemencéje? Galagonyabokra? Már vénülő szeme, már vénülő keze? Meg a fekete zongorája? Ezek csak afféle emberi dolgok. Járulékosak. S a költészet, ugye, nem emberi dolog. Hanem az istenek itala. Vagy mi. Leginkább ez: vagy mi. Minden vers apróhirdetés. Keresem azt az embert, aki elhagyott, hívják bár anyának, barátnak vagy kedvesnek. Keresem azt, aki vérig sértett, égbe menesztett, legyen bár tanár vagy mester. Keresem azt, aki teremtett. Azt, aki meggyilkolt. Aki halálra teremtett. Aki helyettem feláldozott egy kost. Aki a kost küldte. Aki engem feláldozott a fia helyett. Aki álljon talpra, ha hívja a haza. Aki átérzi, hogy az ember sárkányfog-vetemény. Aki dalolva mind lángsírba megy, aki csendesen bólingat, igen jámbor fajta, aki egy, csak egy szerte földön-égen, akinek szerelem tüze ég ifjú szívében. Keressük azt, aki egy ölelésben meghalna velünk. Akivel olyan jókat lehet veszekedni. Akivel nyugdíjasként isteni finom délutánokat tölthetünk pohár bor mellett a filagóriában. Keresünk táncpartnert, sakkipartnert, bridzspartnert. Olyat, akibe belesajdul, állva a Ríván, ami belénk, hogy a fű miatt, ha leszárad, és miért le, ha újra... Aki megy a számaron földig érő lábbal, halott kedvese felé. Aki horgol (vagy horkol), míg meccset nézek. Aki meccset néz, míg horgolok (kolok). A vers bosszú. Múltbeli sérelmekért. A vers távcső. Jövőbe lát. A képzelet játékszere. A vers távcsöves puska, bárkit le lehet szedni vele nagyon messziről. Még csak börtön sem jár érte. A vers nyomkövető rakéta, vérnyomon iramodó kopó, levakarhatatlan. A vers koporsó. Benne utaznak az élők, mint egy rakétában, kilőve az idők vége felé. Egy olyan pillanatba katapultálva, ahol már az összes menetjegy lejárt, az összes szerelem kihűlt, az összes csokor elszáradt a sírokon, senkinek sem fáj az egyes matekból, sem az érte kapott verés. Ez az idő, amely felé a szöveg száguld, az olvasás valamikori ideje. Ebben a pillanatban már semmi sem aktuális abból, ami a megírás pillanatában égető volt. Mégis lehet, hogy gémberegett szerelmünket egy versbeli szikra lobbantja fel. Hogy friss gyászunkban pont egy rég halott valaki gyászára van szükségünk. Hogy a hajdan ellopott ing és a miatta felhorgadó egykori dühösség sokkal jobban illik ránk, mint az összes meglévő.

IKERTÜKÖR

Egy-egy mai vers,
a szerző külföldi, hol nő, hol férfi.
Akkor rápillantanak, költők maguk is,
egy férfi és egy nő.
Ugyanaz a szöveg kétféle
arcát mutatja kétfelé...

Daniel Dencik AZ ING

a rövidujjú ingemet
1963 nyarán
a Kaszpi-tenger mellett
lovasították meg

egy szárítókötélen
lógott a kertben
reggelre nyoma veszett

figyelem!
vasalni kell
40 fokban mosni
ereszti a színét
te szemét

»»» Kovács Katáng Ferenc fordítása

Kép - Profimedia - Red Dot

SZÖVEG –
SZABÓ T. ANNA

IDEGENSÉG ÉS GONDVISELÉS

„Egy ing rohan a réten./ Nap-éj-egyenlőségi viharban/a szárító-
kötélről elszőkött./ s most rogy-rohan Medárd-zöld fű fölött/ egy
sebesült katona testtelen/ koreográfiája.” Így kezdődik Nemes
Nagy Ágnes híres verse, a Vihar. Egy szárítókötélről eltűnt ingről
szól, akárcsak a tárgyalt versünk – de mennyire más már a cím is!
A vészjósló vihar mint felütés. És a kezdet! Egy embermód rohanó
ing, amiről hamar kiderül, hogy a mozgástól már szinte él, hiszen
pontosan úgy, olyan bukdácsolva-kínlódba fut, mint egy sebesült
katona. És a „rongy” szó, amit egy Nemes Nagy-dísztyichonból
hasonló értelemben ismerünk: „Engedj, zászlórúd! Mért markolsz
vissza a szélről? – Rongy lennél egyedül. Így lobogó, lobogó.”
A zászló rongy, ha nincs hozzá rúd, az ing rongy, ha nincs benne
gerinc. „Foglalj magadnak tért a levegőből,/ határozott helyet az ég
alatt./ Mert semmi vagy, ha nem vagy ellenállás./ Vigyázz, ne fújjon
rajtad át a szél!” Ezt meg Babits írja. A légellenállás szétszaggathat
egy inget, ám az ember szembeszegül a széllel.
Miért hozom fel mindezt egy ilyen köznapi kis vers, egy naplószerű,
mosócédula-szerű fecni-feljegyzés kapcsán? Pontosan azért,
hogy háttérrel adjak a versnek, hogy megvillantsam, mi az, amitől
ez a kicsi szöveg mégis él és működik. Az ingek mindenféle vers-
ben szerepeltek már, de a legtöbbször nem tárgyi mivoltukban,
hanem metonimikus értelemben, vagyis az emberi test helyett.
Most egy hátborzongatóan humoros szerzőt, az Akasztófa-dalok
költőjét, Christian Morgensternt idézem, mégpedig Az ümög című
versét: „Esméred az árva üngöt?/ Hahó, libegő, lobogó./ Aki hordta,
pokolra züllött! Libegő, lobogó, hahó./ Itt zokog a, ropog az éjben./
Dudori szél, dudori szél./ Sír, ahogy a kis cselédem.” Az eredetiben
gyermekként sír az ing, megidézve a kísértetek halotti leplét. Ha az
ingből hiányzik a test, az nem jót jelent.
Daniel Dencik ingét ellopták, mégpedig a Kaszpi-tengernél – ez
a vers egyszerű kijelentése, és ezúttal kivételesen nincs okunk
felélelni semmiféle lírai ént. Daniel Dencik ezért dühös, és –
akár némely vicces kedvű gyártó szokta a ruhacímkekre írni – azt
üzenni a tolvajnak, hogy viselje gondját, és mellesleg pukkadjon
meg. Mondhatnánk: végre egy vers, aminek igazi üzenete van!
Egyrészt a „te szemét”, másrészt az „ereszti a színét” (kis bosszú
ez is). Ennyi és semmi több. Mégis: az ing hiánya fáj, az ing hiánya
rossz, és ezt mi, olvasók is érezzük. Lehet a versről beszélni, lehet
tovább értelmezgetni, de én csak a többi „ing-vers” perspektívájá-
ból bírom nézni, miszerint: aki az ingemet lopja el, nemcsak meg-
lop, hanem kicsit ellop engem is. A testem helyét, lenyomatát,
hiányát viseli majd magán. Doppelgänger, copycat, árnyék. Aki a
helyünket bitorolja: rongy ember az. ♦

